

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : डिसेंबर – २०२५

द्वितीय वर्ष

सत्र – ४

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-४) (YC-4011/BAYH23-401)

दिनांक : १०/१२/२०२५

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) पातंजल योगासूत्रातील वृत्तींचे वर्णन करा.
 - २) प्राणायामातील मूलभूत क्रिया पूरक, रेचक, कुंभक स्पष्ट करा.
 - ३) हठयोगातील यम लिहा.
 - ४) कर्मफलावरून कर्माचे पडणारे प्रकार विशद करा.
 - ५) पातंजल योगदर्शनातील कर्म संकल्पना सांगा.
 - ६) क्लेशातून कर्माचा उदय होतो? असे पतंजली का म्हणतात.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) कर्म व पुनर्जन्म यातील संबंध स्पष्ट करा.
 - २) हठयोगातील आसनांचे महत्त्व सांगा.
 - ३) प्राणायामाची पूर्वतयारी कशी करावी?
 - ४) क्लेशांच्या चार अवस्था कोणत्या?
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) कर्म व क्रिया यातील फरक
 - २) हठयोगाबद्दलचे गैरसमज
 - ३) केवल कुंभक
 - ४) अविद्या

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-IV) (YC-4011/BAYH23-401)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Describe the types of Vrutties in Patanjali Yogsutras.
- 2) Explain the basic actions in Pranayama – Purak, Rechak and Kumbhak.
- 3) Write Yamas in Hathyoga.
- 4) Explain the types of karma arising from the fruit of karma.
- 5) Explain the concept of karma in Patanjali Yog Philosophy.
- 6) Why does Patanjali say that “Karma arises from Klesha”.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Explain the relationship between Karma and Rebirth.
- 2) Explain the importance of Asana in Hathyoga.
- 3) How to prepare for Pranayama.
- 4) What are the four stages of Klesha.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Difference between karma and kriya
 - 2) Misunderstandings about Hathyoga
 - 3) Kevala Kumbhaka
 - 4) Avidya
-